

Cái bong bóng lợn

Tác giả : Phan Văn Tạo

L.T.S. : bài dưới đây được xuất bản lần đầu tiên năm 1961, qua NXB Nam Chi Tùng Thư, 3 đường Nguyễn Siêu, Sài Gòn, trong quyển tập (cùng tên) *Cái Bong Bóng Lợn*, gồm 15 truyện ngắn như « Sơn và Hạnh », « Cãi nhau », vân vân. Cách đây không lâu, quyển *Cái Bong Bóng Lợn* được tái bản tại Sài Gòn, nhờ Phan Văn Trường, JJR 64, vì tác giả bài mà bạn sắp thưởng thức, Phan Văn Tạo, chính là Ba bạn P V Trường. Trong các tháng sau, báo G.M. sẽ trình bày vài truyện ngắn trích từ quyển CBBL .

CÁI BONG BÓNG LỢN

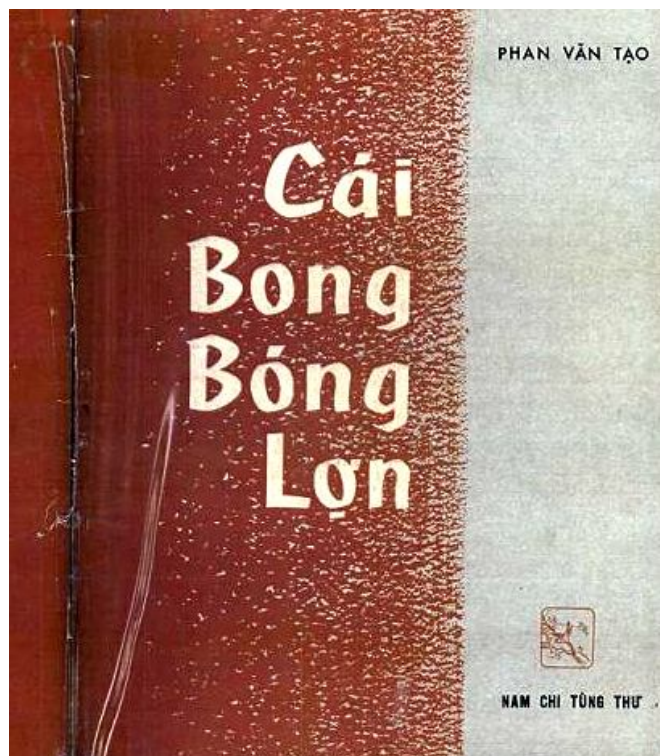
Đã có một thời gian, tôi không thể quan niệm rằng tôi không thể ăn Tết mà không có một cái bong bóng lợn. Đó là những năm tôi còn nhỏ, đi học ở một tỉnh xa nhà và Tết đến thì được trở về làng với gia-đình. Ở thời đó những hình thức thưởng xuân chưa bị giản dị hóa đến mức độ làm nông cạn cả ý nghĩa của Tết như bây giờ. Thầy tôi thì bắt buộc phải có cái giò thủy tiên, mẹ tôi thì bắt buộc phải có nồi nước nóng lá mùi để tắm gội, và tôi thì bắt buộc phải có cái bong bóng lợn, đúng cái bong bóng của con lợn nhà giết để ăn Tết.

Nói đến giết lợn ăn Tết là nói đến cả một nghi thức nhịp nhàng như một bản hợp tấu do chính thầy tôi chỉ huy vững vàng như một nhạc trưởng.

Tết nào cũng vậy đúng năm giờ sáng hôm ba mươi, sau khi kéo xong điều thuốc lạo thường lệ là thầy tôi tiến ra phía chuồng lợn với bác nhiều Cầu.

Bác nhiều giúp việc cho gia-đình tôi đã trên mười lăm năm và đã trên mười lăm cái Tết rồi cứ đến ngày ba mươi tháng chạp thì bác lại diễn lại đúng như chừng nấy cử chỉ. Bác cầm một cái thông lợn làm bằng một cây tre, một đầu để nguyên, một đầu đánh đập ra rồi tết lại thành một nút như con số 9. Bác dồn lợn vào một góc chuồng, lừa thông lợn qua đầu và một chân trước của lợn, giật mạnh rồi nhấc lợn ra khỏi chuồng, dáng điệu vừa gọn vừa sang. Lợn được mang ra bên bờ ao, đặt trên một cái chõng tre dưới có

một cái sanh đồng để hứng tiết. Một nồi lớn nước sôi được bưng ra và chỉ một loáng một con lợn trắng hếu đã nằm tênh hênh trên chõng, vết thương ở cổ còn rỉ máu, mặt ngựa lên trời, mắt nhắm nghiền. Phải nhìn cái lúc con lợn được mổ xẻ, chia cắt mới có thể thấy rõ được thế nào là một sự phân phối hợp lý theo nhu cầu – Cái thủ và bộ lòng thì để cúng trưa ba mươi, khoanh bí tức là cái cổ thì để nấu ninh với măng khô, cái lưng nạc để gói giò lụa, cái bụng ba chỉ gói giò mỡ và làm nhân bánh chưng, móng đem làm nem, lá mỡ đem rán bỏ vào một cái liễn dùng cả tháng giêng, chân giò để cúng miếu Thổ Thần và nấu giả cầy.

Có một điều tôi lấy làm lạ nhất là vai trò của mẹ tôi trong tất cả những sự liệu lý nhộn nhịp đó. Ngày thường công việc bếp núc là do mẹ tôi chỉ huy suốt năm với một thứ oai quyền không ai cưỡng lại được, thế mà đến hôm ba mươi là bị thầy tôi giành lại một cách thật là bất ngờ và thật là êm đềm. Trong khi thầy tôi cất đặt người gói bánh chưng, người giã giò, người làm nem, người luộc lợn, thì mẹ tôi với một dáng điệu khiêm tốn đến mực âm thầm, cúi húi ngồi lau mấy cái lá chuối hay cầm cái rây rây thính. Tết có cái gì thiêng liêng đến nỗi mà mẹ tôi phải trả lại quyền hành cho thầy tôi một cách không va chạm như vậy?

Tuy vậy tất cả những sự kiện trên đối với tôi chỉ quan trọng một cách vừa phải – Phút chủ yếu là lúc bác cháu Cầu thích lợi con dao nhọn hoắt vào bụng dưới con lợn, lách một bàn tay thành thạo xuống dưới bộ lông vừa mới xổ tung, rút ra một cái túi màu trắng đục lớn gần bằng bàn tay của tôi, rồi cầm giơ cao lên giời. Tất cả những người có mặt reo to lên: “Bong bóng”. Tôi đánh đu lên cánh tay bác, cố níu xuống để lấy cái túi đó. Bác lại vươn tay lên kéo dài sự giằng vật để tăng sự kích thích của tôi, chán chê rồi mới cho tôi hẳn – Tôi nắm chặt cái bong bóng vào trong lòng bàn tay như bắt được một cửa quý – Những ai không say mê thì không thể nào hiểu nổi cái lý do say mê của kẻ khác. Tôi chắc có người cho rằng cái bong bóng lợn thì quý hóa gì mà thèm khát nâng niu đến thế. Giằng làm sao cho người đó hiểu được đây? Tôi chỉ biết đối với tuổi tôi khi đó cái bong bóng lợn không phải chỉ là một đồ chơi kỳ diệu trong mấy ngày Tết, nó còn ý nghĩa hơn thế nhiều – Cả một con lợn mà cả nhà trịnh trọng giết để ăn Tết chỉ có một cái bong bóng – Phải là đứa trẻ được thương yêu nhất nhà mới được chơi cái bong bóng đó. Thành ra việc mình được cái bong bóng có một cái giá trị tinh thần đặc biệt: đó là một sự thừa nhận long trọng, một năm một lần, cái địa vị khác thường của mình trong lòng thương của gia đình. Cái ngày mà mình bị coi là lớn không được chơi bong bóng lợn nữa cũng là cái ngày mà lòng thương của gia đình tìm thấy một trọng tâm mới.

Cái bong bóng lợn mới lấy ra thì hãy còn nhầy nhụa những mỡ, những miếng bạc nhạc. Công việc đầu tiên là phải làm sạch bong bóng đã. Tôi chạy vào bếp lấy ra một ít gio rồi chọn một miếng đất nhẵn đặt cái bong bóng xuống phủ gio lên, xong lấy chân nhẹ di cho gio tuốt lấy mỡ. Sau đó tôi vò khe khẽ bằng tay rồi rửa ngược thật kỹ cho bong bóng sạch hẳn – Còn vài cái xơ lụa tủa như mấy sợi râu, tôi bóc nốt cho thật nhẵn nhụi.

Bây giờ đến công việc thổi bong bóng – Tôi lấy cái xe điều của thầy tôi, luồn một đầu vào cuống bong bóng, buộc một cuống rơm cho cuống bóng thật sát với đầu xe điều, rồi phùng má trợn mắt lên thổi. Mặt tôi đỏ gay lên, mắt như muốn lòi ra ngoài mà bong bóng vẫn chưa to. Tôi lại cầu cứu đến bác nhiều Cầu và chỉ hai ba hơi, bác đã thổi bong bóng phình lên to bằng đầu tôi. Bác áp bóng vào tai tôi, lấy ngón tay búng hai ba tiếng kêu boong boong nghe quẩn rĩ lạ. Tôi lấy chỉ buộc cuống thật chặt, rút xe điều ra, rồi chạy sang sân nhà thờ. Ở đây, con ông Hội Chúc, em ông Lý Sanh, con ông cả Trữ, cháu bà Khán Bình đã chờ sẵn, và nhìn tôi mang bóng đến với một vẻ mặt hết sức khâm phục. Chúng tôi đá trận ban đầu với một niềm say sưa khó tả và khi nghỉ giải lao chúng tôi được mẹ tôi mang cho một đĩa xôi, mấy cái đầu giò, một quả nem và một đĩa lòng lợn. Tôi đoán ai tìm thấy ở đâu một thứ lòng lợn ngon hơn.

Qua ba ngày Tết thì quả bóng đã se mặt lại, nhem nhuốc cát bụi, và đã bắt đầu xuống hơi, đá không thấy thú nữa. Nhọng tôi đâu có chịu bỏ nó ngay. Tôi đem rửa đi sạch sẽ, rồi cất đem bọc lên trên cái đầu của mẹ tôi làm một cái mặt trống, hay đem bọc lên hai ống sữa bò rồi nổi một sợi chỉ từ mặt nọ tới mặt kia làm ống điện thoại. Biến hóa đi như thế thì tôi còn chơi cái bong bóng được suốt cả tháng giêng – Và đến tháng hai bác nhiều Cầu lại sang chợ Quỳnh Côi chọn một lợn con thật đẹp về vỗ trong tám tháng cho thật béo để đến ngày ba mươi Tết lại diễn lại những cử chỉ cổ truyền. Thành ra vừa khi cái bong bóng này hỏng thì tôi đã được thấy ngay sự hứa hẹn của một cái bong bóng khác đang tiềm sinh trong lòng con lợn đang nuôi – chỉ một sự hứa hẹn đó là đủ thi vị của cuộc đời.

Nhưng tôi càng lớn lên thì tôi lại càng bị cạnh tranh ráo riết về vấn đề bong bóng lợn. Số em tôi mỗi ngày một nhiều ra và mỗi ngày chúng một thêm ý thức về quyền lợi của chúng. Càng gần đến Tết mỗi tham vọng của chúng càng phát hiện và tôi càng thấy khó khăn trong sự bảo vệ ưu thế của tôi. Cũng may mà bác nhiều Cầu đối với tôi còn nhiều tư vị.

Tôi còn nhớ cái Tết mà tôi tranh được lần cuối cùng cái bong bóng lợn với các em tôi. Thật là vất vả. Bác nhiều Cầu vừa vật con lợn lên cái chổng tre bên bờ ao thì thằng Cống, thằng Phùng, thằng Kim, thằng Ngân đã đứng chầu chồm hồm như bốn con chó. Dáng chúng nó khiêu khích lạ - Chốc chốc thằng Cống lại lải nhải: “Anh được chơi nhiều rồi, lần này là của chúng em”. Thằng Phùng phụ họa luôn: “Anh lớn rồi phải nhường các em – Mẹ bảo thế”. Nghe có tức không! Nó lại lấy cả cái oai mẹ tôi mà khuynh loát tôi nữa – Tôi chỉ còn biết nhìn bác nhiều Cầu như van lơn và cũng hơi thấy hy vọng một chút khi thoáng bắt được ở bác một tia mắt thông cảm. Bác chăm chú làm lợn như không biết gì đến sự tranh chấp đang bao vây bác. Khi bác lấy đến cổ lồng thì mấy thằng em tôi mắt sáng lên, đầu cúi thấp xuống như chờ đợi sự xuất hiện của vật đang mong chờ. Bác nhiều Cầu lua tay vào trong bụng lợn, khua đi khua lại mấy lần rồi nói một cách rất thản nhiên: “Ơ, con lợn này không có bong bóng”.

Mấy thằng em tôi xù ngay nét mặt, bán tin bán nghi – Tôi cũng thẫn thờ cả người nhưng bỗng thấy mắt bác hướng về mắt tôi một cách đầy ý nghĩa, tôi chợt hiểu ngay – Để đánh lạc hướng địch thủ tôi hát hăm về phía các em tôi và nói: “Nào tranh nhau nữa đi”.

Chúng chưa chịu thua hẳn cứ lằng nhằng đứng mãi bên con lợn không chịu đi. Tôi nóng ruột không thể nào nói hết.

Cơm trưa xong tôi mới tìm được cách đến gần bác nhiều Cầu mà không bị bọn em tôi theo dõi – Bác bới đồng gio trong bếp, lấy ra một gói bọc lá chuối và trao cho tôi với một nụ cười ý nhị. Tôi nắn cái gói thấy một cái gì nhùn nhùn bên trong mà sung sướng tưởng chừng như muốn khóc – Tôi bỏ luôn vào túi chạy một mạch ra đến tận ao đình, mới giờ gói lấy cái bong bóng ra – Phải, không là cái bong bóng thì còn là cái gì nữa! Tôi cọ tôi kỳ, tôi vò tôi rửa. Thỉnh thoảng tôi lại ngậm vào cái cuống thổi thử xem. Khi cái bong bóng đã sạch rồi tôi lại bỏ vào túi, tay nắm lấy khur khur và đi về nhà. Tôi chờ cho các em tôi đi ngủ hết mới lấy cái xe điều của thầy tôi, chạy ra ngồi bên đồng rơm, lấy rơm buộc xe điều vào cuống bóng rồi thổi...rồi thổi... Bóng phình lên dần, lên dần... Tôi buộc chặt cuống lại, áp má tôi vào bong bóng một hồi lâu, rồi cứ ngồi cười một mình khi nghĩ đến mấy thằng em bị gạt. Gần tới giao thừa tôi mới đi ngủ mang theo cả bong bóng lợn vào trong chăn. Đêm nằm chỉ mơ thấy đá bóng với thằng con ông Hội Chúc, thằng em ông Lý Sanh, thằng cháu bà Khán Bình, thằng con ông cả Chữ.

Sáng mùng một tôi trở dậy cứ thấy thầy tôi lúi húi tìm một cái gì. Chắc thầy tôi tìm đã lâu lắm rồi, xem đáng đã có vẻ hơi cáu. Vừa thấy mặt tôi thầy tôi hỏi: “Mày có thấy cái xe điều của tao đâu?” Thôi chết rồi! Cái xe điều, cái xe điều tôi thổi bong bóng đêm qua. Lúc tôi say mê quá trở vào nhà đã quên không mang xe điều về trả thầy tôi.

Tôi chạy ra đồng rơm, bới tung cả lên mà cũng không thấy xe điều đâu. Chắc có ai sáng sớm ra rút rơm về đun bếp đã đun cả cái xe điều rồi. Thầy tôi ngủ dậy mà không có điều thuốc lào thì không làm ăn gì được. Cả nhà quay ra đi tìm cái xe điều, nhưng khi chính tôi mà không tìm thấy thì còn ai tìm thấy cho ra. Sáng mùng một Tết lại cũng chẳng mua đâu được xe điều mới. Thầy tôi giận lắm nhưng vẫn cố nhịn không gắt sộ giống cả năm. Sau cùng thèm thuốc quá, thầy tôi lẳng lặng xé mấy tờ giấy đã viết rồi trong một quyển vở cũ, rồi ngồi cuộn một cái xe điều bằng giấy hút tạm. Khi thầy tôi nhả cái xe điều mới chế ra này ra để thử khói, tôi nhìn thấy mực tím ở mấy trang giấy vừa cuộn lại đã trôi ra trên môi thầy tôi, tôi buồn cười quá mà không dám cười. Hình như cái điều thuốc tạm bợ này không làm cho chồng tôi hài lòng. Thầy tôi quăng cái xe bằng giấy ra một bên rồi đưa mắt lờm tôi, hỏi một cách rất nghiêm nghị:

“Mày lấy cái xe điều của tao thổi bong bóng phải không?”

Tôi chưa biết trả lời ra sao thì ở giường bên thằng Ngân, thằng em út cùng ngủ với tôi bây giờ mới trở dậy, lục sục ở trong chăn rồi kêu lên:

“Ơ, bắt được một cái bong bóng lợn”.

